

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А. Кузнецова
« 28 » жовтня _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОВА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
(поч. XVIII ст. - 1918 р.)

Ступінь бакалавра

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма: Історія та археологія

2020-2021 навчальний рік

Розробник: доктор історичних наук, доцент кафедри історії Пархоменко В.А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії

Протокол № 1 від «26» серпня__ 2020 р.

Завідувач кафедри (Рижева Н.О.)

«26» серпня 2020 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Нова історія України» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності: 014 Середня освіта за освітньо-професійною програмою: 032 Історія та археологія за освітньо-професійною програмою: Історія та археологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: вітчизняна історія від початку 18 століття по 1918 рік..

Мета курсу «Нова історія України» вивчення та творче осмислення студентами подій і явищ історичного минулого українського народу в XVIII ст. – початку XX ст., місце України в системі міжнародних відносин даного періоду та практики державотворення в сучасній українській державі; усвідомлення студентами закономірності та особливості розвитку історичного процесу в українських землях в період нової історії, особливості політико-адміністративного статусу українських земель у складі різних держав, суперечливість економічного, політичного та культурного життя українського народу в зазначений період, історіографічну традицію розгляду ключових проблем курсу.

Ключові слова: *історія, політичні події, соціально-економічні умови, суспільні рухи*

Abstract

The program of study of the normative educational discipline "New History of Ukraine" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty: 032 History and Archeology in the educational and professional program: History and Archeology. The subject of study of the discipline is: national history from the beginning of the 18th century to 1918 .

The purpose of the course "New History of Ukraine" is the study and creative understanding of students of events and phenomena of the historical past of the Ukrainian people in the XVIII century. - the beginning of the XX century, the place of Ukraine in the system of international relations of this period and the practice of state formation in the modern Ukrainian state; students' awareness of the regularities and peculiarities of the development of the historical process in Ukrainian lands in the period of new history, features of political and administrative status of Ukrainian lands in different states, contradictions of economic, political and cultural life of Ukrainian people in this period, historiographical tradition of key issues.

Key words: *history, political events, socio-economic conditions, social movements*

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт, наукова стаття	Спеціальність: 014 Середня освіта Спеціалізація: 014.03 Історія Освітня програма: Середня освіта (Історія, правознавство)	Семестр	
Загальна кількість годин – 240		1-2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Ступінь: бакалавра	<i>Лекції</i>	
		32 год.	
<i>Практичні, семінарські</i>			
48 год.			
<i>Лабораторні</i>			
-		-	
<i>Самостійна робота</i>			
160 год.			
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		Вид контролю: залік, екзамен	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 80 год. – аудиторні заняття, 160 год. – самостійна робота (33 % / 67%).

Мова навчання – українська

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>заочна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт, наукова стаття	Спеціальність: 014 Середня освіта Спеціалізація: 014.03 Історія Освітня програма: Середня освіта (Історія, правознавство)	Семестр	
Загальна кількість годин – 240		1-2-й	
	Ступінь: бакалавра	<i>Лекції</i>	
		20 год.	
<i>Практичні, семінарські</i>			

http://moodle.mdu.edu.ua/my /		4 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		216 год.	
		Вид контролю: залік, екзамен	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 24 год. – аудиторні заняття, 216 год. – самостійна робота (10% / 90%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу «*Нова історія України*» вивчення та творче осмислення студентами подій і явищ історичного минулого українського народу в XVIII ст. – початку XX ст., місце України в системі міжнародних відносин даного періоду та практики державотворення в сучасній українській державі; усвідомлення студентами закономірності та особливості розвитку історичного процесу в українських землях в період нової історії, особливості політико-адміністративного статусу українських земель у складі різних держав, суперечливість економічного, політичного та культурного життя українського народу в зазначений період, історіографічну традицію розгляду ключових проблем курсу.

Завдання курсу:

- розгляд політичного і соціально-економічного розвитку українських земель у XVIII ст. – початку XX ст.; формування української нації; національно-культурного відродження українського народу; соціальних рухів на українських землях. Поглиблення знань студентів про далеке минуле українського народу, визначення характерних рис даного періоду та засвоєння головних понять та термінів.

Передумови для вивчення дисципліни:

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРЗ-1. Знати історичну термінологію та наукову періодизацію історичних процесів. Знати основні концептуальні підходи, що використовуються при періодизації вітчизняної та світової історії.

ПРЗ-3. Знати методи формування історичних понять і закономірностей та розуміє взаємозв'язок між ними.

ПРЗ-4. Знати і володіти сучасними теоретичними та практичними основами навчання історії, правознавства та інших суспільствознавчих дисциплін в основній (базовій) школі.

ПРЗ-5. Знати методологічні засади методики навчання історії, правознавства та інших суспільствознавчих дисциплін критерії відбору, принципи структурування змісту навчальних курсів в основній (базовій) середній школі. Знає сучасні інтерактивні методи навчання учнів; форми організації навчання та специфіку застосування новітніх освітніх технологій в основній (базовій) середній школі.

ПРН-6 *Здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі:* аргументувати актуальність теми обраного наукового проекту (дипломної роботи), встановлювати її зв'язок з пріоритетними та новизну отриманих результатів; чітко пояснювати мету, задачі, об'єкт, напрямками розвитку сучасної науки в Україні; критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми предмет та методи дослідження; узагальнювати результати дослідницької (дипломної) роботи та рекомендувати шляхи їх використання; робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи; порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії та археології.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення.

II. Фахові:

ФК-1. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності

ФК-2. Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах

ФК-3. Розуміння соціальних функцій історика

ФК-5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел і використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи, посилання на електронні ресурси

ФК-10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні та соціальні події та явища

ФК-11. Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію

ФК-12. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.

Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.

Тема 3. Політичне становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.

Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.

Тема 5. Вхідження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.

Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в першій половині XIX ст.

Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.

Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.

Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.

Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).

Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.

Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.

Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).

Тема 14. Україна в період Першої світової війни.

Програма навчальної дисципліни «Нова історія України»

Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.

Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.

Адміністративно-територіальний устрій українських земель. Гетьман Іван Мазепа та його діяльність. Початок Північної війни. Погіршення становища українського народу. Посилення серед козацької старшини незадоволення політикою царського уряду щодо України. Перехід І.Мазепи на бік шведів. Полтавська битва. Смерть І. Мазепи. Конституція П.Орлика. Гетьманування І. Скоропадського. Посилення гніту царизму в Україні та обмеження автономії. Перша Малоросійська колегія. П. Полуботок. Гетьманування Д. Апостола. Зміни в становищі Запорізької Січі.

Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.

Стан сільського господарства. Зростання феодалного старшинського та монастирського землеволодіння. Посилення визиску і данини покріпачених селян. Ремесла і промисли. Мануфактури. Міста. Внутрішня зовнішня торгівля.

Народні виступи на Лівобережжі і Слобожанщині. Повстання 1702-1704 рр. на Правобережжі. Початок гайдамацького руху його характер та рушійні сили. Виступи 1734 і 1750 рр. посилення руху опришків. Олекса Довбуш. Участь населення Закарпаття у визвольній боротьбі 1703-1711 рр.

Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.

Тема 3. Політичне становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.

Адміністративний устрій Лівобережжя і Слобожанщини. Гетьманування К.Розумовського. Ліквідація гетьманування і утворення Малоросійської колегії. Остаточна ліквідація царизмом автономії України. Зруйнування Запорізької Січі.

Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.

Стан сільського господарства та розвиток феодално-кріпосницьких відносин. Юридичне оформлення кріпосного права на Лівобережжі і Слобожанщині. Розвиток ремесла, промислів. Міста. Торгівля. Повстання в селі Кліщинцях. Повстання в селі Турбаях. Коліївщина 1768 р.

Кредит 3. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.

Тема 5. Вхідження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.

Російсько-турецькі війни другої половини XVIII ст. та їх значення для українських земель. Приєднання південних територій України до Російської імперії. Зруйнування Запорізької Січі та подальша доля українських козаків. Політична ситуація в Європі. Три поділи Польщі та їх значення для українських земель. Особливості політичного розвитку західноукраїнських земель.

Кредит 4. Надніпрянська Україна в першій половині XIX ст..

Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.

Адміністративний устрій та політичне становище українських земель. Чисельність населення. Посилення розкладу кріпосницької системи господарювання. Сільського

господарство. становище селянства. Розвиток промисловості. Торгівля. Шляхи сполучення і транспорт. Зміни в соціальній структурі суспільства.

Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст. Масонські ложі. Формування революційних поглядів декабристів та перші таємні товариства. Утворення Південного та Північного товариств. Діяльність декабристів в Україні. Повстання 14 грудня 1825 року у Петербурзі. Повстання Чернігівського полку. Поширення ідей декабристів у Харківському університеті. Вільнодумство в Ніжинській гімназії вищих наук. Кирило - Мефодіївське товариство, його склад, програмні документи, діяльність товариства та історичне значення.

Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.

Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.

Особливості адміністративного устрою та соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель. Селянські виступи на західноукраїнських землях. Ідеї Просвітництва в українському суспільстві. Значення греко-католицької церкви для розвитку національного життя в Галичині та Закарпатті. Діяльність «Руської трійці». Революція 1848-1849 р. на західноукраїнських землях. Скасування залишків кріпосного права. Пожвавлення національно-визвольного руху («Зоря Галицька», Головна руська рада, «Галицько-руська матиця», «Руський собор»). Українське питання на Слов'янському з'їзді у Празі. Вибори до австрійського парламенту. Львівське збройне повстання 1848 р. Поразка революції. Наслідки та історичне значення революційних подій середини XIX ст.

Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.

Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.

Особливості розвитку українських земель напередодні селянської реформи. Причини скасування кріпосного права. Суспільний рух за проведення реформ. Маніфест і положення 19 лютого 1861 р. Ліквідація особистої залежності селян. Наділення селян землею та визначення повинностей. Значення реформи 1861 р. Реформи 60-70-х рр. XIX ст. та їх вплив на подальше соціально-економічне та політичне становище в Україні.

Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).

Польське визвольне повстання 1863 р. і його поширення на Правобережній Україні. А. Потебня. Ідеологічна і соціальна суть народництва. Основні течії в народництві. Народницький рух в Україні. Національна політика російського царизму в Україні. Виникнення громад та їх культурно-освітня діяльність. Валуєвський циркуляр 1863 р. Емський указ 1876 р. Діяльність М. Драгоманова. Молоді громади. Братство тарасівців. Розвиток робітничого руху в Україні. Страйки. Перші робітничі організації. «Південноросійський союз робітників». Поширення марксизму. Виникнення соціал-демократичних гуртків і груп.

Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.

Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX

ст.

Особливості економічного життя в Галичині, Буковині, Закарпатті, формування фабрично-заводської промисловості. Провідні галузі промисловості. Розвиток сільського господарства. Початок трудової еміграції. Зародження українського кооперативного руху. Суспільно-політичний рух після революції 1848-1849 рр. Москвофільство. Зародження національної течії в суспільному русі. Розгортання руху народовців в Галичині, Буковині, Закарпатті. Заснування та діяльність товариства «Просвіта» та Літературного товариства ім. Т.Шевченка. виникнення та діяльність Радикальної партії на Галичині. Наукова та

політична діяльність М. Грушевського в Галичині. Робітничий та селянський рух в західноукраїнських землях.

Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.

Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку ХХ ст.

Посилення концентрації виробництва в промисловості. Монополії та фінансовий капітал. Економічна криза 1900-1903 рр. Стан сільського господарства України. Революційний рух на початку ХХ ст. Перехід робітничого класу від економічних страйків, до політичної боротьби. Селянські виступи. Формування опозиційного руху. Розвиток національного руху. Утворення українських політичних партій, їхні програми та діяльність. Загальноросійські політичні партії в Україні.

Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).

Економічні і політичні передумови революції, її характер, і рушійні сили. Початок революції. Січнево-березневі страйки в Україні. Селянські виступи. Революційний рух навесні - влітку 1905 року. Повстання на броненосці «Потьомкін». Україна у Всеросійському політичному страйку. Виникнення рад робітничих депутатів та профспілок. Грудневе збройне повстання. Діяльність політичних партій. Піднесення українського національного руху. Виникнення україномовної преси. Культурно-освітня діяльність «Просвіт». Українська думська громада у I та II Державних думах. Революційна боротьба в 1906-1907 рр. Поразка революції.

Тема 14. Україна в період Першої світової війни.

Україна в планах іноземних держав напередодні Першої світової війни. Бойові дії на території України в роки Першої світової війни. Російська окупаційна політика в Галичині (1914-1917 рр.). Український національний рух в роки війни. Союз визволення України, Головна Українська Рада, Загальна Українська Рада. Громадські організації в Наддніпрянській Україні. Формування та бойовий шлях Українських Січових Стрільців. Наслідки та значення Першої світової війни для України.

3. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Семинари	Самостійна робота
1				
<i>Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>				
Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.		2	4	10
Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.		2	2	10
Усього	30	4	6	20
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>				
Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.		2	2	10
Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.		2	2	10
Усього	28	4	4	20
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>				
Тема 5. Входження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.		2	4	12
Усього	18	2	4	12
<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>				
Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.		2	4	12
Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.		2	4	12
Усього	36	4	8	24
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>				
Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.		2	2	12
Усього	16	2	2	12
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>				
Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.		2	4	12
Тема 10. Суспільно - політичний рух в		4	4	12

Україні (друга половина XIX ст.).				
	Усього	38	6	8
				24
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>				
Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.		2	4	12
	Усього	18	2	4
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>				
Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.		2	4	12
Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).		2	4	12
Тема 14. Україна в період Першої світової війни.		4	4	12
	Усього	56	8	12
	Усього годин за курс	240	32	48
				160

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Семинари	Самостійна робота
1				
<i>Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>				
Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.		2		16
Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.		2		16
	Усього	36	4	32
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>				
Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.		2		16
Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.		2	2	16
	Усього	38	4	32
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>				
Тема 5. Вхідження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.		2		16
	Усього	18	2	16

<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>				
Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в першій половині XIX ст.				16
Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.		2		16
Усього	34	2		32
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>				
Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.				8
Усього	8			8
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>				
Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.		2		16
Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).				16
Усього	34	2		32
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>				
Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.		2		16
Усього	18	2		16
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>				
Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.				16
Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).		2	2	16
Тема 14. Україна в період Першої світової війни.		2		16
Усього	54	4	2	48
Усього годин за курс	240	20	4	216

**4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>		
	Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.	2
	Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.	2
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>		
2.	Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.	2
	Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.	2
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>		
	Тема 5. Входження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.	2
<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>		
	Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.	2
	Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.	2
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>		
	Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.	2
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>		
	Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.	2
	Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).	4
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>		
	Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.	2
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>		
	Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.	2
	Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).	2
	Тема 14. Україна в період Першої світової війни.	4
Всього:		32

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>		
	Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.	2
	Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.	2
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>		
2.	Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.	2

	Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст	2
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>		
	Тема 5. Вхідження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.	2
<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>		
	Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.	
	Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.	2
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>		
	Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.	
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>		
	Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.	2
	Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).	
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>		
	Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.	2
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>		
	Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.	
	Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).	2
	Тема 14. Україна в період Першої світової війни.	2
Всього:		20

5. Теми практичних занять Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>		
1	Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.	4
2	Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.	2
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>		
3	Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.	2
4	Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст	2
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>		
5	Тема 5. Вхідження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.	4
<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>		
6	Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.	4
7	Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.	6
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>		
8	Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.	2
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>		

9	Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.	4
10	Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).	4
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>		
11	Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.	4
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>		
12	Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.	4
13	Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).	4
14	Тема 14. Україна в період Першої світової війни.	4
Всього:		48

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>		
	Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.	
	Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.	
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>		
2.	Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.	
	Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.	2
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>		
	Тема 5. Входження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.	
<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>		
	Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.	
	Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.	
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>		
	Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.	
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>		
	Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.	
	Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).	
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>		
	Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.	
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>		
	Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.	
	Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).	2
	Тема 14. Україна в період Першої світової війни.	
Всього:		4

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>		
1	Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.	10
2	Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.	10
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>		
3	Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.	10
4	Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.	10
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>		
5	Тема 5. Вхідження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.	12
<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>		
6	Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.	12
7	Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.	12
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>		
8	Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.	12
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>		
9	Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.	12
10	Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).	12
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>		
11	Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.	12
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>		
12	Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.	12
13	Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).	12
14	Тема 14. Україна в період Першої світової війни.	12
Всього:		160

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Кредит 1. Українські землі у I пол. XVIII ст.</i>		
1	Тема 1. Політичне становище українських земель у XVIII ст.	16

2	Тема 2. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в першій половині XVIII ст.	16
<i>Кредит 2. Україна в II пол. XVIII ст.</i>		
3	Тема 3. Становище Слобідської та Лівобережної України в другій половині XVIII ст.	16
4	Тема 4. Соціально-економічний розвиток українських земель та народні рухи в другій половині XVIII ст.	16
<i>Кредит 3.. Політичний розвиток Правобережжя та західноукраїнських земель.</i>		
5	Тема 5. Входження Правобережної України до складу Росії. Західноукраїнські землі під владою Австрії.	16
<i>Кредит 4. Наддніпрянська Україна в першій половині XIX ст.</i>		
6	Тема 6. Політичне становище та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Росії в. першій половині XIX ст.	16
7	Тема 7. Суспільно-політичний рух в Україні першої половини XIX ст.	16
<i>Кредит 5. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.</i>		
8	Тема 8. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.	8
<i>Кредит 6. Суспільно - політичне життя в Наддніпрянській Україні в II пол. XIX ст.</i>		
9	Тема 9. Скасування кріпосного права. Реформи 60-70-х рр. XIX ст.	16
10	Тема 10. Суспільно - політичний рух в Україні (друга половина XIX ст.).	16
<i>Кредит 7. Західноукраїнські землі у другій половині XIX ст.</i>		
11	Тема 11. Західноукраїнські землі в складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.	16
<i>Кредит 8. Україна в буремних 1900-1918 рр.</i>		
12	Тема 12. Соціально-економічний і політичний розвиток українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст.	16
13	Тема 13. Україна роки першої російської революції (1905-1907 рр.).	16
14	Тема 14. Україна в період Першої світової війни.	16
Всього:		216

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем (для студентів ДФН).

9.Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 3 кредити. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		

D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях

Враховується:

1. рівень осмислення навчального матеріалу;
2. рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
3. повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. використання додаткової літератури;
5. порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 100 до 800 балів (за 8 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти за 8 крд.**

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100	800/100
50	50	50	50	50	50	50	50	50	50		
T11	T12	T13	T14								
50	50	50	50								

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Діагностика і контроль засвоєння програмного матеріалу здійснюється за кредитно-трансферною системою. Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (письмові роботи – реферати, контрольні) і підсумковий контроль (залік).

- а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмінь через усне та письмове опитування;
- б) письмові контрольні та самостійні роботи;
- в) тестові завдання;
- г) співбесіди на консультаціях.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки).

11. Рекомендована література

(Джерела бібліотечного фонду історичного факультету
МНУ ім. В.О.Сухомлинського)

<i>Базова:</i>	К-сть примірників
1. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – Х., 1990. – 256 с.	1
2. Бакалець О.А. Історія України від найдавніших часів до початку ХХІ ст.. – Л., 2010. – 573 с.	1
3. Борисенко В.Й. Курс української історії з найдавніших часів до ХХ століття. – К., 1996.	7
4. Володарі гетьманської булави :історичні портрети. – К, 1994. – 560 с.	2
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ ст. – Київ. 1996.	3
6. Грушевский М. С. Очерк истории украинского народа / М.С. Грушевський – К.: Либідь, 1990.	1
7. Дерев'янкін Т.І., Голобуцький В.О., Горбоватий М.Д. Історія народного господарства Української РСР. – Т.1: Економіка досоціалістичних формацій. – К., 1983.	1
8. Економічна історія України – у 2 т. – Т. 1. – Київ, 2011. – 608 с.	1
9. Зайончковський П.А Отмена крепостного права в России. – Москва. 1968.	2
10. Збірник козацьких літописів. – К., 2006. – 967 с.	2
11. Ісаєвич Я. Україна давня і нова. Народ, релігія, культура. - Львів, 1996.	2
12. Історія світової політичної думки: навч. посібник / В.В. Морозов. – К., 2008. – 323 с.	2
13. Історія світової та української культури : підручник / А.В.Греченко, І.В. Чорний. – К., 2000. – 425 с.	2
14. Історія України :хронологія основних подій / Ю.М.Алексєєв. – К., 1996. – 112 с.	2
15. Історія України Навч. Посібник / А.І.Мельник. – К., 2008 – 451 с.	4
16. Історія України та її державності : курс лекцій. Навчальний посібник / Л.Є.Дещинський, Львів, 2009. – 474 с.	6
17. Історія України. Підручник /Керівн. авт. кол. Ю.Зайцев – К., 2004.	2
18. Історія України: нове бачення: У 2 т. /Під ред. Смолія В.А. – К.: Україна, 1995.	2
19. Історія української культури. У 5-ти томах / голова авт. кол. В.А.Смолій. – НАН України, К., 2001. – Т.3, Т.4 кн.1.	1
20. Литвин В. Історія України. Підручник. – К., 2006. – 728 с.	1
21. Полонська-Василенко Н. Історія України. Том 2 від середини ХVІІ століття до 1923 року – К.: Либідь, 1995.	5
22. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (ХІХ – початок ХХ ст.). – К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. – 340 с.	1
23. Сарбей В. Г. Національне відродження України / Сер. «Україна кризь віки». – Т. 9. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с.	1
24. Світленко С.І. Світ модерної України кінця ХVІІІ ст. – початку ХХ ст. – Д., 2007. – 460 с.	1
25. Субтельний О. Україна: історія. — К., 1993.	5

<i>Допоміжна:</i>	
1. Архів Коша Нової Січі: опис справ 1713-1776 рр. / Л.З.Гісцова, Л.Я. Демченко. – К., 1997 – 226 с.	1
2. Бачинська О. Українське населення Придунайських земель XVIII – початок XX ст. – Одеса, 2002. – 328 с.	1
3. Бовуа Д. Битва за землю в Україні (1863 – 1914 рр.). Поляки в соціально-економічних конфліктах. – К., 1998. – 336 с.	1
4. Бойко Я.В. Заселение Южной Украины 1860 – 1890 гг.: Историко-экономическое исследование. – Черкассы, 1993. – 256 с.	1
5. Бойченко Н. Ідеї Кирило-Мефодіївського братства у сучасній ретроспекції: огляд програмного документа // Історія України. – 2003. – січень. – С. 10-12.	1
6. Борщак І. І.Мазепа. – К., 1991. - 136 с.	1
7. Гелей С. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України XIX ст. – Львів, 124 с.	1
8. Голобуцький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування (1734-1775 рр.) – Дніпропетровськ, 2004. – 420 с.	1
9. Голобуцький В.О. Чорноморське козацтво. – Дніпропетровськ, 2008 – 494 с.	1
10. Гончарук В.І. Національна ідея та народний рух України. – Одеса, 2004. – 172 с.	1
11. Гончарук Т.Г. Григорій Потьомкін – гетьман українського козацтва. - Одеса, 2002. – 141 с.	1
12. Горобець В. Присмерк Гетьманщини: Україна в роки реформ Петра І. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1998. – 321 с.	1
13. Горобець В.М. Павло Полуботок. – К., 2009. – 63 с.	
14. Грабовецький В.В. Олекса Довбуш (1700 – 1725 рр.) – Львів, 1994. – 272 с.	1
15. Грибовський В. Петро Калнишевський. – К., 2007. – 72 с.	1
16. Гуржій І.О. Україна в системі всеросійського ринку 60–90-х років XIX ст. – К., 1968.	2
17. Гуржій О. І. Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: Кордони, населення, право. - К.: Основи, 1996. – 223 с.	2
18. Гуржій О. І., Смолій В. А. Як і коли почала формуватися українська нація. – К.: Наук. думка, 1991. – 112 с.	2
19. Гуржій О.І. Гетьманська Україна. – К., 1999. – 306 с.	1
20. Декабристи в Україні. Дослідження та матеріали. – К., 2007. – 259 с.	1
21. Доба гетьмана Івана Мазепи в документах/ упорядник С.В.Павленко. – К., 2008. – 1142 с.	1
22. Економічна історія України – у 2 т. – Т. 1. – Київ, 2011. – 608 с.	1
23. Євсеєнко С. Революційні події 1905 – 1907 років в Україні в історіографії: сучасний погляд на радянську концепцію. – К., 2005.	1
24. Заселення півдня України: проблеми національного та культурного розвитку. Доповіді на науково-практичній конференції. – Херсон., 1997. – 358 с.	1
25. Землинський В.О. Павло Полуботок – український гетьман. – К., 1990. – 48 с.	1
26. Іван Сірко. Збірник. – К., 1992. – 151 с. (Кошові Запорозької Січі).	1
27. Історія Української РСР: У 8 т., 10 кн. Т. 4: Україна в період імперіалізму	

(1900–1917) / АН УРСР. Ін-т історії; Голов. редкол.: Ю. Ю. Кондуфор (голов. ред.) та ін.; Редкол. тому: Ф. Є. Лось (відп. ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1978. – 532 с.	1
28. Історія Хаджибея (1415-1795 рр.) – Одеса, 2000. – 372 с.	1
29. Казьмирчук Г.Д., Латиш Ю.В. Рух декабристів: дискусійні питання та спроба їх розв'язання // Український історичний журнал – 2005. - № 6. – С. 50-65.	1
30. Казьмирчук Г.Д., Соловйова Г.М. Соціально-економічний розвиток Правобережної України в першій чверті ХІХ ст.. – К, 1998. – 174 с.	1
31. Касьянов Г.В. Українська інтелігенція на рубежі ХІХ – ХХ ст.: соціально-політичний портрет. – К.: Либідь, 1993. – 176 с.	1
32. Коляда І. Декабристи в Україні: Павло Пестель, Сергій Муравйов-Апостол // Історія в школі. – 2006. - №1. – С. 16.	1
33. Коляда І. Повстання Чернігівського полку : погляд через два століття // Історія в школі. – 2006. - №1. – С. 7-12.	1
34. Коляда І., Куриленко О. «Декабристи - історична випадковість...?!». Нарис з історії російського опозиційного руху на початку ХІХ ст.. в Україні // Історія в школі. - № 11-12. – С. 8-21.	1
35. Консервативна течія в суспільно-політичній думці України ХІХ ст. – Л., 1996. – 124 с.	1
36. Костомаров В.І. «Закон Божий»: Книга буття українського народу. – К., 1991 - 40 с.	1
37. Костомаров Н.И. Мазепа. – К., 1992. – 335 с.	2
38. Крижановська О. О. Таємні організації в громадсько-політичному житті України (масонський рух у ХVІІІ – на початку ХХ ст.): Навч. посіб. – К.: Аквілон–Прес, 1998. – 134 с.	1
39. Крижановська О.О. Поміщицькі селяни Правобережної України у 30-50-х роках ХІХ ст. (умови життя, суспільно-політичний світогляд, соціальний темперамент) / НАН України. Інститут історії України. - К.: Інститут історії України, 2008. - 186 с.	1
40. Литвин В. М. Україна у війнах і революціях ХХ століття. 1914–1945 роки. Закономірності національного державотворчого процесу / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2012. – 399 с.	1
41. Машкін О. Іноземці в соціально-економічному житті України кінця ХVІІІ – першої половини ХІХ ст.. – К., 2008. – 450 с.	1
42. Міхновський М.І. Самостійна Україна. – К., 2003, 78 с.	1
43. Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. Збірник наукових праць. Вип. 5. – Дніпропетровськ, 2007. – 304 с.	1
44. Павко А.І. Політичні партії, організації в Україні: наприкінці ХІХ – початок ХХ століття. – К., 1999.	1
45. Павленко С. Загибель Батурина 2 листопада 1708 р. – К., 2009. – 267с.	1
46. Павленко С.О. Іван Мазепа. – К, 2003. – 414 с.	1
47. Пінчук Ю.А. Микола Іванович Костомаров. – К., 1992. – 232 с.	1
48. Пірко В.О. Заселення Степової України в ХVІ – ХVІІІ ст.. – Донецьк, 1998. – 126 с.	1
49. Реєнт О.П. Перша світова війна і Україна. – К., 2004. – 480 с.	1
50. Реєнт О.П. Велика реформа 1861 р.: погляд із ХХІ століття // Проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст.. - К.: Інститут історії України НАН України, 2011. - №18. - С.24 – 29.	1
51. Реєнт О. Україна у ХІХ – ХХ ст. Роздуми та студії історика. – Корсунь	1

–Шевченківський ФОП., 2009. – 486 с.	
52. Різниченко В. Пилип Орлик. - К.,1991. – 48 с.	1
53. Світленко С.І. Народництво в Україні в 60-80-ті рр. XIX ст.:аналіз публікацій, документальних джерел. – Дніпропетровськ, 1995. – 240 с.	1
54. Світленко С.І. Суспільний рух на Катеринославщині у 50-80-ті рр. XIX ст.. – Дніпропетровськ, 2006. – 268 с.	1
55. Світленко С.І. Світ модерної України (кінець XVIII – поч. XX ст..) – Д.:Гера, 2007. – 460 с.	1
56. Середницька О. Суспільно-політичні рухи в Україні наприкінці XVIII ст. – першій половині XIX ст. // Історія в школі. – 2004. - № 7-8. – С. 31-36.	1
57. Скальковський А.О. Історія Нової Січі або останнього Коша Запорозького. – Дніпропетровськ, 2003. – 677 с.	1
58. Скрипнюк О. Конституція Пилипа Орлика 1710 р. :основні правові і політичні ідеї та її історичне значення // Юридична Україна. – 2010. - №12. – С. 4-10.	1
59. Смолій В. А. Історія України: нове бачення /В. А. Смолій. – К.: Альтернатива, 2000.	1
60. Субтельний О. Мазепинці: український сепаратизм на початку XVIII ст. – К., 1996. – 240 с.	1
61. Турченко Ф.Г. Азовське козацьке військо // Історія України. – 2011. - № 5-6. – С. 13-16.	1
62. Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси в 3-х томах / Інститут історії України НАН України; Відп. ред. акад. НАН України В. А. Смолій, Верстюк В. Ф., Горобець В. М., Толочко О. П. Українські проекти в Російській імперії / Інститут історії України НАН України. – К.: Наук. думка, - Т.1. - 2004. – 504 с.	1
63. Україна: хронологія розвитку / Ред. кол.: В.А. Смолій, С.В. Кульчицький, В.М. Горобець, О.П. Реєнт, О.В. Русіна, О.В. Юркова. - НАН України. Інститут історії України. – Том 6. – К.: КРІОН, 2011. – 832 с.	1
64. Універсали Івана Мазепи. – К., 2002. – 781 с.	1
65. Федченко П.М. Михайло Драгоманов. Життя і творчість. – К., 1991. – 362 с.	1
66. Харабан Г.Ю. Спалах гніву народного (1768 – 1769 рр.) – К., 1989. – 175 с.	1
67. Чухліб Т.В. Пилип Орлик. – К., 2008. – 63 с.	1
68. Чухліб Т.В. Шлях до Полтави: Україна і Росія за доби гетьмана Івана Мазепи. – К, 2008. – 263 с.	1
69. Чучалін О. Іван Гонта – ватажок народно-визвольного гайдамацького повстання 1768 р. // Історія в школі. – 2010. - № 3. – С. 9-11.	1
70. Шандра В. С. Генерал-губернаторства в Україні: XIX – початок XX ст. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. – 427 с	1
71. Шевченко В.М. Скасування кріпосного права 1861 р.: Спроби нетрадиційного аналізу. – К., 2008. – 96 с.	1
72. Шпитальов Г.Г. Військова служба запорозького козацтва в російсько-турецьких війнах 1735-1739 рр., 1768-1774 рр. – Запоріжжя, 2004 – 239 с.	1
73. Юрченко О.Г., Демченко М.В. Поширення марксизму і соціал-демократичні організації на Україні (80-90-ті роки XIX ст.) – Київ. 1983.	1
74. Якименко М.А. Земельна оренда на Україні в період капіталізму // Український історичний журнал. – 1991. - №2.	1

75. Янишин Б. Українська міська політична еліта в Галичині й народовський рух останньої третини ХІХ ст.: становлення та інституційний розвиток. – К., 2008. – 320 с.	1
--	---

12. Інформаційні ресурси.

www.history.org.ua. – Інститут історії України НАНУ.

www.nbuv.gov.ua. – Національна бібліотека ім. В. Вернадського.

<http://diasporiana.org.ua/istoriya/page/2/> - сайт публікацій істориків з української діаспори.

<http://litopys.org.ua>. - електронний збірник першоджерел та історичної літератури з історії України ІХ – ХІХ ст.. Містить тексти давньоруських та козацьких літописів, праць М.Грушевського, Д.Чижевського, О.Оглобина, І.Огієнка, Ю.Шевельова та ін.

<http://exlibris.org.ua>. – українська електронна бібліотека історичної, публіцистичної та художньої літератури. (представлені твори провідних українських істориків).